

Slavernij

Californisch rapport maakt weg vrij voor herstelbetalingen voor zwarte Amerikanen

Kinderen van de Prescott School worden in de jaren dertig van de vorige eeuw geïnspecteerd als onderdeel van een speciaal onderwijsprogramma in Oakland in Californië. Beeld Getty Images

Californië bracht in kaart hoe racistisch beleid zwarte Amerikanen anderhalve eeuw lang economisch benadeelde. De vervolgvraag: hoe wordt dit rechtgezet?

[Seije Slager](#) op Trouw.nl, 3 juni 2022, 15:19

De weg naar grootschalige herstelbetalingen aan zwarte Amerikanen ligt open, nu de staat Californië daar een uitgebreid rapport over heeft

gepubliceerd. Het onderzoekt in detail hoe racistisch beleid in de afgelopen anderhalve eeuw bijdroeg aan het ontstaan van vermogensongelijkheid tussen zwarte en witte Amerikanen.

In 2019 had een gemiddeld wit gezin in de VS een vermogen van 188.000 dollar, terwijl een gemiddeld zwart gezin slechts 24.000 dollar bezat. Die verhoudingen zijn niet echt veranderd, sinds de *civil rights act* in 1964 officieel discriminatie verbood.

Het racistische mensbeeld springlevend

Californië is de eerste staat die in 2020 een officiële commissie instelde om onderzoek te doen naar de oorzaken van die ongelijkheid. Hoewel Californië zelf nooit officieel slavernij kende, was het racistische mensbeeld dat die slavernij moest rechtvaardigen ook in die staat springlevend, schrijft de commissie. Dat mensbeeld lag aan de basis van wetten en beleid dat ook in de anderhalve eeuw sinds de afschaffing van de slavernij zwarte Amerikanen op achterstand bleef zetten.

Een belangrijke rol is bijvoorbeeld weggelegd voor woningbouw, een van de vele thema's die in het lijvige rapport uitgediept wordt. Amerikaanse overheden, van landelijke tot gemeentebesturen, deden gedurende de gehele twintigste eeuw hun best ervoor te zorgen dat zwarte Amerikanen niet in witte buurten konden komen wonen. Ook in Californië had je allemaal bestemmingsplannen die zwarte bewoners het wonen in een goede buurt ontzegden. En toen er in de jaren zestig overal snelwegen werden aangelegd, werden daarvoor stevast zwarte buurten weggebulldozerd.

Eindrapport met concrete aanbevelingen verschijnt volgend jaar

In zulke zwarte buurten was het, eveneens door racistisch beleid, onmogelijk om een hypotheek te krijgen. Precies in de tijd dat de Amerikaanse overheid miljarden uitgaf aan het stimuleren van eigen woningbezit door goedkope hypotheeklen en woningbouw, werden zwarte

Amerikanen uitgesloten van deze manier om vermogen op te bouwen. “Van de 120 miljard dollar aan nieuwe woningen die tussen 1934 en 1962 gesubsidieerd werden, ging minder dan 2 procent naar niet-witte gezinnen”, constateert de onderzoekscommissie.

Het rapport dat deze week verscheen is een tussenrapport. Volgend jaar verschijnt het eindrapport, waarin ook concrete aanbevelingen zullen worden gedaan over manieren om de ontstane ongelijkheid aan te pakken. Het zou voor het eerst zijn dat een overheid zo groot als de staat Californië dit onderwerp oppakt.

Woningbouwproject

Dat past wel in een trend. Vorig jaar was de gemeente Evanston, een voorstad van Chicago, de eerste gemeente die zwarte inwoners voor het eerst expliciet compenseerde voor racistisch beleid in het verleden, in de vorm van een woningbouwproject. Sindsdien hebben enkele steden en universiteiten het voorbeeld gevolgd.

Niet alle voorstanders van herstelbetalingen zijn daar blij mee. Yvette Carnell, de directeur van de actiegroep Ados Advocacy Foundation, die al jaren ijvert voor herstelbetalingen, vindt het goed dat Californië onderzoek doet, maar waarschuwt voor een ‘lokale aanpak’, die een echte oplossing kan ondergraven. “Ik ben bang dat allerlei staten iets gaan doen, en dat de landelijke overheid dan zegt: wij steunen de lokale initiatieven”, vertelt ze aan persbureau AP. “Terwijl in feite de enige overheid die over biljoenen aan middelen beschikt om in onze gemeenschap te stoppen en ons te betalen wat men ons schuldig is, de landelijke overheid is”.

Politiek draagvlak

Er zijn nog meer ingewikkelde discussies te voeren. Zoals: wie zou er voor compensatie in aanmerking komen? Alle 2,6 miljoen zwarte inwoners van Californië, inclusief mensen die er pas net wonen? De commissie stemde

in maart nipt voor een voorstel om de betalingen te beperken tot de nazaten van mensen die al sinds het einde van de negentiende eeuw in Californië wonen, maar dat was een controversiële beslissing.

En dan is er nog de vraag: wordt er gewoon geld uitgedeeld, of krijgen de herstelbetalingen een andere vorm. Veel activisten pleiten voor dat eerste, maar de vraag is of daar politiek draagvlak voor is. “Ik persoonlijk denk dat witte mensen niet zomaar geld aan zwarte mensen gaan geven om in hun zak te stoppen”, vertelde Amos Brown, dominee in San Francisco en vicevoorzitter van de commissie, aan *The Washington Post*. “Maar als we beleidsoplossingen kunnen vinden in gebieden als onderwijs, economie en cultuur, waar we kunnen kwantificeren hoe groot de kloof is, en kunnen laten zien dat de staat daarvoor de verantwoordelijkheid draagt, als we daar iets van compensatie kunnen regelen, dan hebben we goed werk verricht.”

Franse bank onderzoek verleden in Haïti

Niet alleen in de VS staat het onderwerp herstelbetalingen op de agenda. De grote Franse bank CIC maakte deze week bekend dat het zijn eigen rol gaat onderzoeken bij het afpersen van Haïti.

De directe aanleiding is een onderzoek van de New York Times, die in kaart bracht hoe Frankrijk zijn voormalige kolonie Haïti na de onafhankelijkheid liet bloeden, door financiële compensatie af te dwingen, ter waarde van honderden miljoenen dollars. Haïti, dat zich in 1804 ontworstelde aan Frankrijk na een slavenopstand, bleef nog generaties lang afbetalen aan de voormalige kolonisator, en is sindsdien eigenlijk nooit meer uit de schulden gekomen.

De Fransen wisten bovendien, met hulp van CIC, de controle te krijgen over de nationale bank van Haïti, die niet gebruikt werd om in het land te investeren, maar om winsten af te romen en naar Frankrijk te sturen, schrijft de krant.